

• Глобальна лібералізація торгівлі страховими та перестраховими послугами і розширення доступу іноземних страховиків та перестраховиків на раніше "закриті" національні ринки країн Центральної та Східної Європи, Латинської Америки та Азії;

• Зміна структури світового ринку страхування та перестраховування.

Можна виділити як внутрішні, так і зовнішні проблеми ринку перестрахових послуг.

До числа внутрішніх проблем, тобто коректованим усередині системи перестраховування, можна віднести такі як:

- низька фінансова стійкість перестраховиків;
- низький рівень професіоналізму та страхової культури;

- внутрішня роз'єднаність;

Зовнішніми проблемами, що носять загальнодержавний характер, можна назвати наступні:

- економічні (інфляція, відсутність державної підтримки, низький фінансовий потенціал страхувальників та ін.);

- юридичні (низький рівень загального законодавчого забезпечення страхової та перестрахової діяльності, тривале становлення перестрахового ринку в умовах повної відсутності законодавчої та методичної бази, контролю та ін.);

- політичні (загальнополітична нестабільність).

Висновки. Оцінюючи ситуацію на перестраховому ринку, можна сказати, що система перестраховування вкрай нерівноцінна. І, насамперед, тому, що потреба в перестраховуванні неухильно зростає, а підсистема професійних послуг відстає у розвитку та не задовольняє в необхідному обсязі зазначену потребу.

Основними завданнями з розвитку перестрахової справи є:

- 1) формування законодавчої бази ринку перестрахових послуг;

- 2) розвиток нових видів перестраховування;

- 3) створення ефективного механізму державного регулювання та нагляду за перестраховою діяльністю;

- 4) стимулювання переключення заощаджень населення в довгострокові інвестиції з використанням механізмів довгострокового страхування (перестраховування) життя;

- 5) поетапна інтеграція національної системи перестраховування з міжнародним перестраховим ринком.

Список використаної літератури

1. Страхование: Учебник для студентов вузов, обучающихся по спец. "Финансы и кредит", "Бухгалтерский учет, анализ и аудит" / Под ред. В.В.Шахова, Ю.Т.Ахвледиани – 2-е изд., перераб.и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 511 с.

2. Основные проблемы и перспективы рынка входящего зарубежного перестрахования в 2013 году // [Електронний ресурс] / Офіц. сайт – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/13/07/08/460>

3. Страхування: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. С.С.Осадець. – 3-те вид. – К.: КНЕУ, 2006. – 599 с.

4. Закон України "Про внесення змін в Закон України "Про страхування" від 07.03.1996 № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – N 18, ст. 78[із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

5. Перестрахова група Америки [Електронний ресурс] / Офіц. сайт – Режим доступу: <http://www.rgare.com/Pages/home.aspx>

6. Звіт за 2012 рік перестрахової групи Америки [Електронний ресурс] / Офіц. сайт – Режим доступу: http://www.rgare.com/about/Documents/RGA_2012_Annual_Report.pdf

7. Шумелда Я.П. Страхування: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / За заг. ред. Я. Шумелда. Видання друге, перероблене і доповнене. – Тернопіль: Джура, 2006. – 296 с.

8. Шиман М. Глобалізація якості конкуренції, конфлікту і можливостей // Проблеми теорії і практики управління. – 2007. – №1. – С. 53.

Надійшла до редакції 06.02.14

Е. Прокофьева, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ МИРОВОГО РЫНКА ПЕРЕСТРАХОВАНИЯ

В статье исследован мировой рынок перестрахования в период глобальной рецессии и определены основные игроки данного рынка. Также проанализированы основные показатели и самые катастрофические убытки за 2008-2012 годы. Проанализирована сумма страховых премий, полученных за последние пять лет крупнейшими перестраховыми компаниями мира.

Ключевые слова: перестрахование, глобальные перестраховщики и перестраховочные группы, капитал перестраховщиков, страховая премия, природные катаклизмы.

Е. Prokofjeva, PhD Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE FEATURES OF THE WORLD REINSURANCE MARKET

In the article the worldwide reinsurance market during the global recession and the main players of the market. Also analyzed key indicators and the most devastating losses for 2008-2012. Analyzed the amount of premiums received in the last five years, major re insurers in the world.

Keywords: reinsurance, global reinsurance and reinsurance group, capital of reinsurers, insurance premium, natural disasters.

УДК 368.03:339.138
JEL G 100, G 22, L110, M310

А. Сабірова, асист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

МАРКЕТИНГОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Досліджено сучасний стан страхового ринку України у посткризовий період, здійснено порівняння з докризовим. Розглянуті основні тенденції розвитку страхового ринку. Досліджено показники страхових премій, страхових виплат та рівня страхових виплат серед ТОП 10 страхових компаній за видами страхування.

Ключові слова: страховий ринок, страховий маркетинг, страхова премія, страхова виплата.

Постановка проблеми. Страхування є одним із основних факторів розвитку та успішного функціонування економіки країни, оскільки дозволяє вирішувати питання соціального забезпечення суспільства, а також значно підвищує інвестиційні можливості держави.

Відомо, що сутність страхового маркетингу можна проілюструвати за допомогою його функцій, серед яких

є дослідження власного страхового портфеля, розробка вимог до страхових продуктів компанії, тобто виявлення умов страхування, що відповідають потребам страхувальників, а також дослідження бази потенційних страхувальників, стану страхового ринку та робота над маркетинговою характеристикою страхового ринку для розробки ефективної стратегії просування страхових про-

© Сабірова А., 2014

дуктів на ринок. Тому питання дослідження ринку є надзвичайно актуальним, особливо в період економічної нестабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велика кількість вчених присвячують свої дослідження практичним та теоретичним проблемам функціонування страхового ринку в цілому та питанням страхового маркетингу зокрема. Серед них слід виділити праці таких вчених, як Т.М. Артох, В.Д. Базилевич, О.Д. Вовчак, О.О. Гаманкова, О.М. Залетов, О.Д. Заруба, С.С. Осадець, Р.В. Пікус. Серед російських авторів, які досліджували проблеми маркетингу в страховій діяльності, А.Н. Зубець, І. Краснова, В.Д. Гомелля, Л.А. Орланюк-Малицька, Д.С. Туленти, А.В. Решетников.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Разом з тим деякі аспекти маркетингової характеристики страхового ринку України залишаються недостатньо дослідженими. Дослідження показників страхових премій та страхових виплат, а також рівня страхових виплат за різними видами страхування є особливо актуальним у період економічної нестабільності, оскільки від формування прибуткового портфеля страхових продуктів залежить ефективність діяльності страхової компанії.

Мета статті – дослідження сучасного стану страхового ринку України, особливостей розподілу страхових премій, страхових виплат, рівня страхових виплат, що є необхідним для розробки ефективної маркетингової стратегії.

Виклад основного матеріалу. Страховий ринок у докризовий період розвивався швидкими темпами, проте не зміг протистояти економічній кризі та зазнав нищівних ударів. Економічна криза 2008-2009 рр. призвела до зменшення попиту населення на фінансові послуги в цілому та страхові послуги зокрема, а нерозвиненість страхового ринку створювала перешкоди для швидкого реагування на зміни, що відбувалися під час кризи. Тому на відміну до докризової динаміки розвитку страхового ринку України, починаючи з 2009 році кількість зареєстрованих страхових компаній, включаючи страхові компанії зі страхування життя стабільно знижується, проте показники росту ринку зростають, що говорить про низьку концентрацію страхового ринку.

У 2013 році загальна кількість страхових компаній продовжувала знижуватись. Станом на 3 квартал 2013 року на ринку було зареєстровано 349 страхових компаній, що здійснювали страхування інше, ніж страхування життя (СК "non-Life") та 62 компанії зі страхування життя (СК "Life") (рис. 1.).

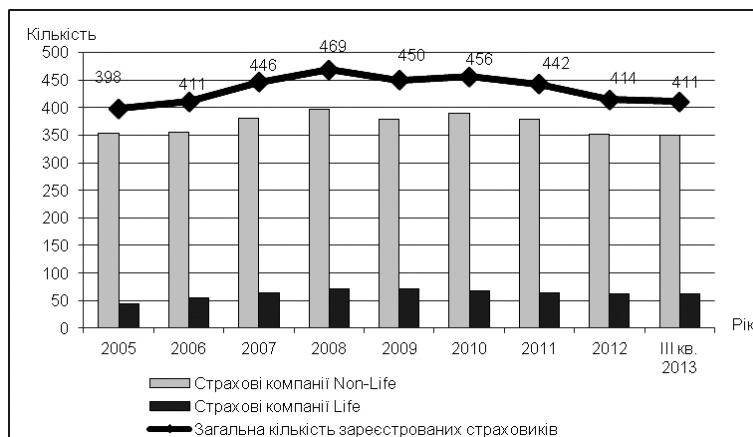

Рис. 1. Кількість зареєстрованих страхових компаній в Україні 2005-2013 рр.

* Джерело: складено автором на основі [1].

Необхідно відмітити, що станом на кінець 2013 року в Україні зареєстровано 94 страхових компанії з іноземним капіталом (22,6% усіх зареєстрованих страховиків (411), із них 78 "ризикових" страхових компаній та 16 страховиків зі страхування життя.

Частка іноземного капіталу у статутних капіталах страховиків в розрізі країн його походження в останні роки залишається без змін. Слід зазначити, що розширення діяльності іноземних компаній українському страховому ринку є позитивним, оскільки призводить до певної активізації проведення маркетингових досліджень ринку, оскільки іноземні страхові компанії інвестують капітал у розвиток страхової справи в Україні тільки після детального вивчення ринку. Крім того, іноземні страхові компанії будуть впроваджувати нові маркетингові інструменти та можливості, які з часом неминуче будуть використовувати й українські страхові компанії і привнесуть у страхову спільноту високу корпоративну культуру.

Світовий досвід розширення присутності страхових компаній з іноземним капіталом дає можливість виділити такі особливості:

- страхові компанії з іноземним капіталом концентрують свою діяльність насамперед на роботі із страховальниками – фізичними особами;
- іноземні страхові компанії значний інтерес виявляють до страхування життя;
- останніми роками частка страхових активів, які контролюють іноземні страховики, постійно зростає;
- проникнення іноземного страхового капіталу на національні фінансові ринки зазвичай позитивно впливає на конкурентоспроможність місцевої страхової системи [2, с. 283].

Хоча кількість страхових компаній є значною, концентрація страхового ринку України є невисокою. Розглянемо концентрацію страхового ринку України за надходженням валових страхових премій.

Таблиця 1. Концентрація страхового ринку, 2010-2012 рр.

Рік	Топ страхових компаній	Страхові компанії "Life"		Страхові компанії "Non-Life"	
		Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %
2010	Топ 3	450,3	49,7	3006,1	13,6
	Топ 10	758,7	83,7	7312,3	33,0
	Топ 20	868,9	95,9	11329,0	51,1
	Топ 50	906,4	100,0	16994,4	76,6
	Топ 100	906,5	100,0	20336,8	91,7
	Всього по ринку	906,5	100,0	22175,2	100,0
2011	Топ 3	691,2	51,3	2922,7	13,7
	Топ 10	1172,9	87,1	7338,2	34,4
	Топ 20	1302,2	96,7	11433,7	53,6
	Топ 50	1346,4	100,0	16396,3	76,8
	Топ 100	1346,4	100,0	19664,4	92,1
	Всього по ринку	1346,4	100,0	21347,1	100,0
2012	Топ 3	795,6	44,0	2131,1	9,9
	Топ 10	1635,7	90,4	6160,5	28,6
	Топ 20	1771,9	97,9	10061,4	46,8
	Топ 50	1809,5	100,0	15238	70,8
	Топ 100	1809,5	100,0	18136,1	84,3
	Всього по ринку	1809,5	100,0	21508,2	100,0

*Джерело: складено автором на основі [1].

Розглянувши динаміку концентрації страхового ринку за період с 2010 до 2012 рр. можна зазначити, що фактично основну частину валових премій на ринку страхування життя акумулюють Топ 20 компаній: 95,9%, 96,7% та 97,9% у 2010, 2011 та 2012 рр. відповідно. Що стосується ринку ризикового страхування, то значну частку валових премій, що надходять до страхових компаній акумулюють Топ 100 компаній протягом всього періоду.

Отже, кількість зареєстрованих компаній вдвічі більша ніж кількість реально працюючих компаній, що

регулярно отримують страхові премії, тому можна зробити висновок, що близько 200 компаній не провадять свою діяльність фактично або є замороженими. Тому за 2012 рік регулятором або за власною ініціативою страхових компаній було ліквідовано 26 компаній, що здійснювали страхування інше, ніж страхування життя та 2 компанії, що здійснювали страхування життя.

Розглянемо абсолютні та відносні показники надходження валових страхових платежів від фізичних осіб, юридичних осіб на перестраховальників (табл. 2.).

Таблиця 2. Показники надходження валових страхових платежів в залежності від типу страхувальника, 2008-2012 рр.

Джерело надходження страхових платежів / Рік	2008	2009	2010	2011	2012
Валові надходження страхових платежів (премій, внесків):	2042,06	2371,27	2836,44	3373,39	3623,78
Від страхувальників – фізичних осіб	1083,75	1249,12	1643,33	2170,84	2326,57
Від страхувальників-юридичних осіб	865,58	899,83	995,24	1022,23	1166,88
Від перестраховальників	92,73	222,33	197,87	180,33	130,33

*Джерело: складено автором на основі [1].

Як бачимо з таблиці, абсолютні показники надходжень валових страхових премій від юридичних осіб та фізичних осіб впевнено зростають протягом досліджуваного періоду. Натомість значення надходжень премій від перестраховальників спадає протягом 2009-2012 рр.

Загалом станом на кінець 2012 року обсяги надходжень страхових платежів знизились на 41%, оскільки у кризовий період українські компанії не витримали кон-

курентції закордонних перестраховиків та були змушені знижувати обсяги перестраховування, які до теперішнього часу не набули докризового рівня.

Розглянемо динаміку частки надходження валових страхових платежів отриманих від страхувальників-фізичних осіб, юридичних осіб та від перестраховальників (рис.2.).

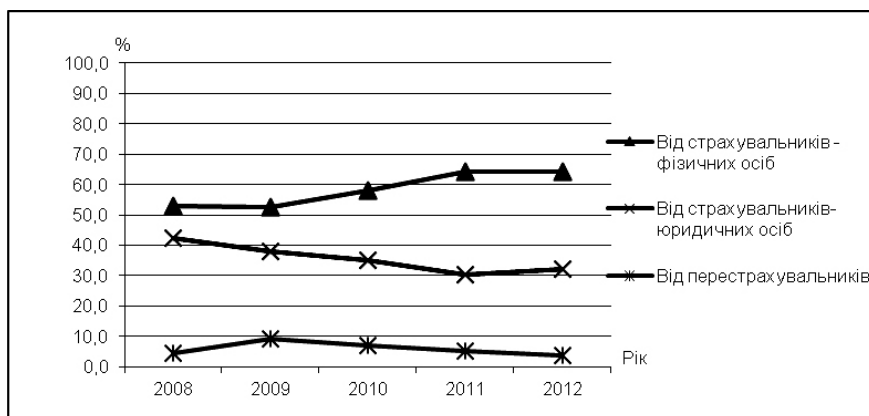

Рис. 2. Частка надходження валових страхових платежів в залежності від типу страхувальника, 2008-2012 рр.

*Джерело: складено автором на основі [1].

Частка страхових платежів, отриманих від страховальників-юридичних осіб зменшується протягом всього періоду, але у той же час частка страхових платежів отриманих від страховальників-фізичних осіб значно підвищилась з 2009 року та у 2012 році становила 64,2% від загального обсягу надходжень валових страхових платежів.

Необхідно зазначити, що просування страхових продуктів серед фізичних та юридичних осіб значно відрізняється. Цей фактор обов'язково має бути врахований маркетингологами страхової компанії при розробці маркетингової стратегії та реалізації певних маркетингових інструментів та заходів щодо просування та продажів страхових продуктів на ринку. В залежності від орієнтації страховика на фізичних чи юридичних осіб поводить ся сегментація ринку та обирають найефективніші канали збуту продуктів.

Метою сегментації є дослідження страхового ринку і створення його моделі, яка дозволяє оптимізувати ринкову стратегію страхової компанії – отримання максимальної ефективності страхових операцій на одиницю вкладень в розвиток бізнесу [3, с.81].

Розглянемо динаміку показників страхових премій за видами страхування. Єдиним видом страхування, обсяги страхових платежів якого продовжували впевнено зростати навіть під час кризи, є недержавне обов'язкове страхування. Цей вид страхування був стабільним у здебільшому завдяки обов'язковому страхуванню цивільної

відповідальності власників наземних транспортних засобів. У період значного зниження попиту населення на страхові продукти, попит на цей вид страхування стабільно зростає, оскільки він є обов'язковим і дозволив певній кількості страхових компаній стабільно працювати. Також слід зазначити, що обсяги страхових премій з недержавного обов'язкового страхування за 6 років показали високі темпи приросту страхових платежів, а саме 148%. Темп приросту добровільного особистого страхування є надзвичайно високим. За п'ять років цей ріст склав 173,4% внаслідок зростання платоспроможності населення, поступового відновлення довіри громадян до фінансових інститутів в цілому та страхових компаній зокрема та усвідомлення певною частиною населення необхідності захисту життя і здоров'я від наслідків непередбачуваних обставин, а також забезпечення додаткового доходу після виходу на пенсію.

Як у 2007, так і у 2012 році основну частку у структурі валових страхових премій займає такий вид страхування, як добровільне майнове страхування. У 2012 році добровільне майнове страхування займає 79%, а у 2012 році 57%. Бачимо, що частки страхування життя, добровільного особистого страхування, добровільного страхування відповідальності та недержавного обов'язкового страхування зросли порівняно з 2007 роком приблизно вдвічі порівняно з 2011 роком від 5% до 10% (крім добровільного страхування відповідальності) (рис. 3).

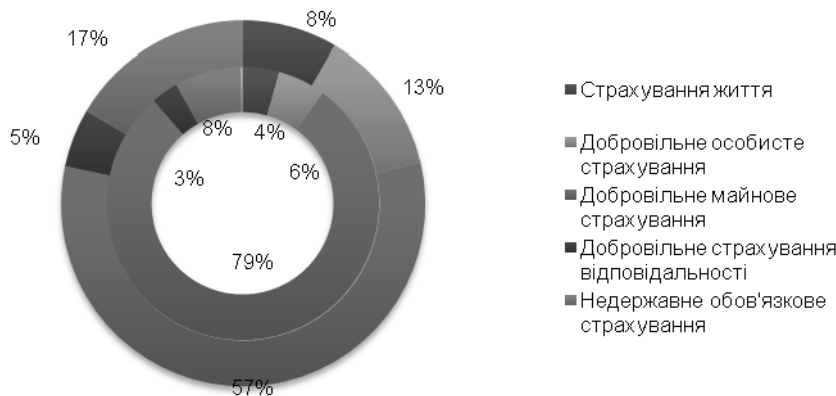

Рис. 3. Структура валових страхових премій, 2007 та 2012 рр.

*Джерело: складено автором на основі [1].

Розглянемо динаміку валових виплат за період з 2007 до 2012 року. На кінець 2012 року валові страхові виплати становили 5150,9 млн. грн., що майже на 6% більше ніж у 2011 та на 22,3% більше, ніж у 2007 році. З них виплати з ризикових видів старування становили 5068,8 млн. грн., зі страхування життя – 82,1 млн. грн.

Чисті страхові виплати у 2012 році становили 4970 млн. грн., з них 82,1 млн. грн. зі страхування життя та 3779,5 з видів страхування інших, ніж страхування життя.

Обсяг страхових виплат за таким видом страхування, як страхування життя зростає протягом всього періоду, крім 2010 року. У цьому році спостерігалось зменшення обсягів на 16 %, але в цілому виплати за цим видом страхування протягом досліджуваного періоду збільшились на 243,5%. В цілому виплати за період з

2007 до 2012 року зросли на 22,3% переважно за рахунок зростання виплат з добровільного особистого страхування та недержавного обов'язкового страхування. Ця динаміка є загалом позитивною для розвитку страхового ринку України, оскільки при стабільній роботі страховиків і наявності реальних виплат страхового відшкодування у разі настання страхової події довіра населення до страховиків зростає.

Недержавне обов'язкове страхування та добровільне особисте страхування характеризувались високими темпами приросту виплат 281,4% та 163,3% відповідно.

Порівняємо структуру страхових виплат у 2007 та 2012 році, динаміку змін у структурі виплат (рис.4).

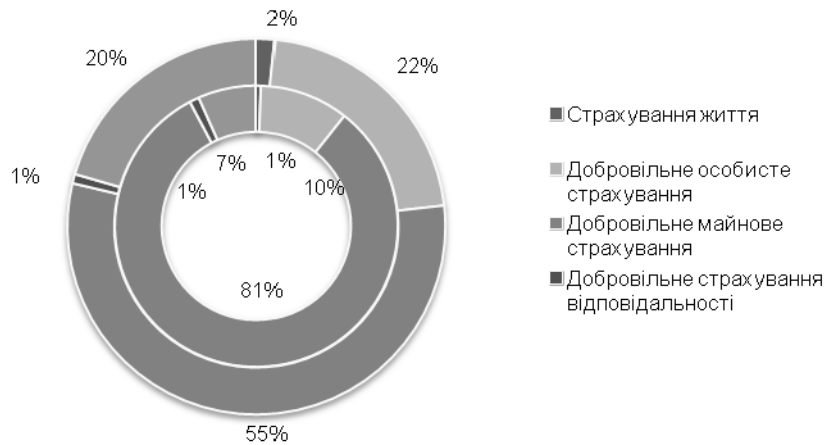

Рис. 4. Структура валових страхових виплат, 2007 та 2012 рр.

*Джерело: складено автором на основі [1].

Як у 2007 році, так і у 2012 році основна частина страхових виплат припадає на добровільне майнове страхування 81% та 55% відповідно. Найменша частка, приблизно 1% належить виплатам зі страхування життя та добровільного страхування відповідальності. Якщо порівнювати структуру страхових виплат у 2011 та 2012 рр., то в цей період виплати зі страхування життя та добровільного страхування відповідальності також становлять приблизно 1% від загального обсягу. За 2012 рік виплати з добровільного особистого страхування в Україні збільшились з 19% до 22%, натомість виплати з недержавних обов'язкових видів страхування зменшились на 2%.

При формуванні продуктового портфеля страхові компанії фахівці оцінюють прибутковість продуктів, що входять до складу портфеля, а також порівнюють рівень виплат із певних видів страхування, що залежить від ризиковості страхових продуктів. А потім в залежності від обраних страхових продуктів формується комплекс ефективних каналів збуту продуктів, що є важливим елементом маркетингової стратегії.

Окремої уваги заслуговує дослідження рівня страхових виплат. Розглянемо динаміку рівня валових страхових виплат, що визначається відношенням страхових виплат до страхових премій (рис.5.).

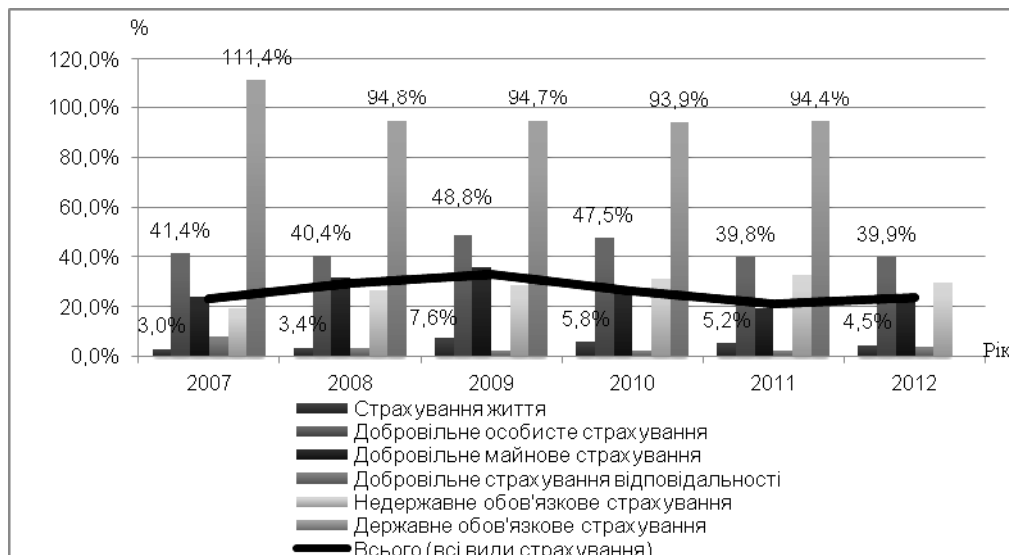

Рис. 5. Структура страхових виплат, 2007-2012 рр.

*Джерело: складено автором на основі [1].

Даний показник може характеризувати ефективність ведення страхового бізнесу, оскільки дозволяє визначити, яку частину коштів страхова компанія мусить спрямовувати на страхові виплати, засвідчує якість роботи компанії відносно майнового захисту фізичних та юридичних осіб.

Факторами які впливають на значення рівня страхових виплат в цілому по ринку є: ціновий, кількісний, юридичний та кон'юнктурний фактори. З них тільки юридичний та кон'юнктурний фактори дійсно мають

суттєвий вплив на значення даного показника. Саме їх треба враховувати в заходах щодо підвищення рівня страхових виплат [4, с.163].

Найвищий рівень страхових виплат притаманний державному обов'язковому страхуванню. Хоча цей показник знижувався впродовж всього періоду, він не знижувався нижче 90%. Досить ризиковим є добровільне особисте страхування. Рівень виплат за цим видом страхування з 2007 до 2012 рр. коливався в інтервалі 40-50%, що є досить високим значенням.

Також високий рівень виплат з недержавного обов'язково страхування (32,8% у 2011 р. та 29,8% у 2012 р.), найбільшу частку яких становить обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів – рівень страхових виплат за цим видом страхування у 2012 році становив 39,6%. Експерти зазначають, що причиною такого високого рівня виплат з цього виду страхування є наслідком не тільки високого рівня ризиковості, а й небезпечного поведіння при керуванні власників транспортних засобів, вмотивувати яких до відповідального ставлення до страхування можливо за рахунок вдосконалення тарифної сітки, а також систем знижок та штрафів.

Надзвичайно високим був рівень страхових виплат зі страхування фінансових ризиків у кризовий період та

у перші роки після кризи. Проте у 2012 році цей показник знизився на 20% і склав 19,4%. Найнижчим рівнем виплат із зазначених видів страхування характеризується страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ 8,7% та 7,4% у 2011 та 2012 рр. відповідно.

Розглянемо більш детально основні показники страхових премій, страхових виплат та рівня страхових виплат за видами страхування серед ТОП 10 страхових компаній за кожним видом страхування.

У табл. 3. представлені значення страхових премій та рівня страхових виплат ТОП 10 страхових компаній за обсягами страхових премій, отриманий саме від цього виду страхування, до яких відносяться АХА Страхування, Українська Страхова Група, Уніка, Інго Україна, ПЗУ Україна та інші.

Таблиця 3. Страхові премії та рівень страхових виплат страхування транспортних засобів (КАСКО) 2010–2012рр. (обсяги, темпи приросту)*

№ п/п	Страхова компанія	Страхові премії, млн. грн			Рівень страхових виплат, %		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012
1	АХА Страхування	444,33	454,00	505,13	51,7%	47,5%	49,8%
2	Українська Страхова Група	275,57	283,51	307,23	59,3%	44,7%	45,8%
3	Уніка	218,89	235,47	260,74	56,2%	47,4%	45,6%
4	Інго Україна	154,06	170,57	183,11	57,0%	45,7%	54,6%
5	ПЗУ Україна	94,11	117,29	123,33	35,7%	40,3%	43,6%
6	Провідна	86,20	101,34	120,13	69,9%	49,1%	42,6%
7	Експрес Страхування	36,36	79,89	102,60	16,9%	17,0%	21,4%
8	АСКА	50,33	50,49	96,98	53,5%	49,5%	33,0%
9	АЛЬФА Страхування	86,01	95,24	90,72	38,4%	38,4%	43,2%
10	АРСЕНАЛ Страхування	18,01	49,10	85,25	25,1%	22,2%	32,9%

*Джерело: складено автором на основі [5].

Рівень страхових виплат за цим видом страхування є досить високим і досягає 69,9% (у 2010р., СК Провідна). Проте обсяги страхових премій зростають швидко та стабільно у всіх досліджуваних страхових компаніях, що свідчить про прибутковість даного виду страхування та привабливість його на ринку.

Розглянемо обсяги страхових премій та рівень страхових виплат за результатами роботи провідних страховиків на ринку обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (табл. 4.).

Таблиця 4. Страхові премії та рівень страхових виплат обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів 2010–2012рр. (обсяги, темпи приросту)*

№ п/п	Страхова компанія	Страхові премії, млн. грн			Рівень страхових виплат, %		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012
1	Оранта	271,54	318,85	302,13	40,9%	43,0%	29,6%
2	Провідна	162,47	214,10	211,97	42,3%	33,0%	38,9%
3	ТАС СГ	135,10	173,46	152,73	32,9%	43,2%	58,6%
4	АХА Страхування	67,15	87,45	110,70	64,8%	48,9%	49,3%
5	УПСК	78,41	96,59	102,52	28,9%	32,6%	31,8%
6	АСКА	31,51	59,08	77,68	77,7%	41,1%	56,8%
7	Княжа	67,89	70,37	67,59	53,6%	54,4%	53,8%
8	Гарант-Авто	59,57	73,92	61,73	72,2%	58,0%	65,3%
9	Уніка	34,45	48,60	60,62	63,1%	58,8%	61,0%
10	Просто-Страхування	43,53	53,61	59,48	53,0%	41,8%	42,1%

*Джерело: складено автором на основі [5].

Необхідно відмітити, що рівень страхових виплат за даним видом страхування є також високим (до 62,3%), проте рівень страхових премій у деяких компаніях стрімко зростає, наприклад, у таких страховиків, як АХА Страхування та АСКА, але такі компанії, як Провідна, ТАС СГ, Княжа втрачають свої позиції на цьому ринку.

Оскільки тарифна політика обов'язкового страхування цивільно-відповідальності власників транспорт-

них засобів жорстко контролюється державою, для залучення нових клієнтів та утримання вже набутих маркетологам компаній слід розробляти привабливі акційні пропозиції, вводити систему знижок і т.д.

Серед компаній, які отримують найбільші обсяги страхових премій з добровільного страхування майна необхідно виділити такі страхові компанії, як Лемма, Кремень, Провідна, АСКА, ПЗУ Україна та інші (табл. 5.).

Таблиця 5. Страхові премії, отримані за договорами добровільного страхування майна 2010–2012 рр. (обсяги, темпи приросту)

№ п/п	Страхова компанія	Страхові премії, млн. грн			Темп приросту страхових премій, %	
		2010	2011	2012	2010	2011
1	Лемма	87,33	195,31	153,35	75,6%	-71,2%
2	Креміль	446,10	357,63	128,55	58,5%	68,3%
3	Провідна	68,87	121,93	109,13	46,0%	-30,1%
4	АСКА	60,79	52,06	102,30	20,4%	5,3%
5	ПЗУ Україна	52,96	66,34	77,32	42,8%	-16,5%
6	УПСК	103,62	110,36	72,44	-16,5%	
7	ALLIANZ Україна	18,91	31,47	22,77		
8	Інго Україна	56,70	87,08	59,70		
9	Уніка	40,06	57,68	57,18		
10	АХА Страхування	67,10	60,59	56,12		

*Джерело: складено автором на основі [5].

Бачимо, що найбільший обсяг страхових премій за період з 2010 по 2012 рік належить страховим компаніям Креміль та Лемма. У 2012 році обсяг надходжень страхових премій у компанії Лемма становив 153,3 млн. грн., а у страховій компанії Креміль – 128,6 млн. грн. Най-

менший обсяг страхових премій за договорами добровільного страхування майна отримала така страхова компанія, як ALLIANZ Україна (18,9 млн. грн. та 22,8 млн. грн. у 2010 та 2012 рр. відповідно).

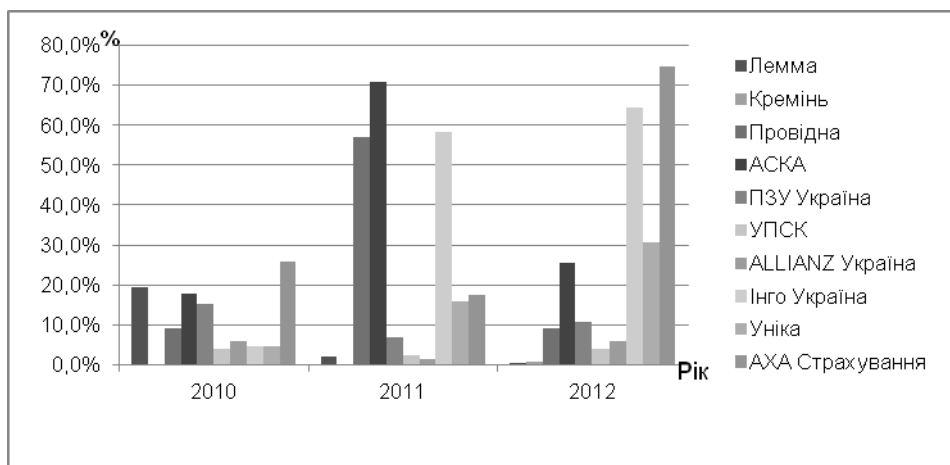

Рис. 6. Рівень страхових виплат за договорами добровільного страхування майна, 2010-2012 рр.

*Джерело: складено автором на основі [5].

Високим рівнем страхових виплат за договорами добровільного страхування майна характеризувалась діяльність страхової компанії АСКА та АХА страхування (рис. 6.). Рівень виплат за даним договором страхування був найвищим для компанії АСКА у 2010 р. і склав 70,9%, а для АХА страхування – у 2012 р. і склав 74,5%. Зважаючи на те, що добровільне страхування майна не є настільки ризиковим, як, наприклад, авто страхування такий рівень страхових виплат є високим, оскільки значення 80% вже є критичним. Хоча існує ймовірність, що декілька масштабних страхових виплат протягом року могли призвести до таких статистичних даних. Також необхідно відмітити рівень виплат страхової компанії Креміль: рівень виплат за договорами доб-

ровільного страхування майна цієї страхової компанії є надзвичайно низькими: 0,1% та 0,7% у 2010 та 2012 рр. відповідно, хоча обсяги отриманих страхових премій є одними з найвищих на ринку. Такі дані можуть свідчити про те, що страховик явно не націлений на відшкодування збитків страхувальникам. До того ж, такий низький рівень страхових виплат може говорити про те, що компанія веде незбалансовану тарифну політику, а отримані платежі використовує для вирішення фінансових проблем або на особисті потреби.

Розглянемо динаміку страхових премій та рівень страхових виплат за договорами добровільного медичного страхування (табл. 6.).

Таблиця 6. Страхові премії, отримані за договорами добровільного медичного страхування 2010–2012 рр. (обсяги, рівень страхових виплат)

№ п/п	Страхова компанія	Страхові премії, млн. грн			Рівень страхових виплат, %		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012
1	Провідна	94,04	112,41	126,22	101,3%	77,3%	84,4%
2	Уніка	63,41	92,10	114,68	77,5%	50,5%	53,5%
3	Інго Україна	57,26	75,32	99,62	72,3%	56,4%	71,2%
4	ПЗУ Україна	41,95	38,94	25,23	89,3%	92,6%	89,3%
5	СГ Іллічівське	38,65	36,68	31,63	82,3%	78,0%	66,0%
6	АХА Страхування	33,46	23,22	28,40	93,9%	73,4%	60,1%
7	АСКА	29,45	49,96	68,05	116,2%	86,1%	97,8%
8	УПСК	22,73	32,92	36,61	80,7%	17,0%	12,1%
9	ALLIANZ Україна	22,70	32,98	30,47	59,5%	76,5%	68,0%
10	Просто-Страхування	22,67	30,91	29,38	57,5%	53,6%	63,1%

*Джерело: складено автором на основі [5].

Сьогодні добровільне медичне страхування розвивається головним чином за рахунок юридичних осіб. Великі корпорації стають основними клієнтами страхових компаній, обсяги добровільного медичного страхування фізичних осіб значно менший. Згідно статистичних даних обсяги страхових премій зростали протягом досліджуваного періоду. Наприклад, страхові виплати страхової компанії Провідна у 2010 році становили 94 млн. грн., а у 2012 році уже 126,2 млн. грн. Страхові виплати таких компаній, як СГ Іллічівське та АХА Страхування навпаки знижувались. Проте, тенденція стабільного зростання страхових премій за договорами добровільного медичного простежується одночасно із зростанням валових страхових виплат. Рівень виплат за даним видом страхування є досить високим, у таких компаніях, як Провідна та АСКА він у 2010 році перевищив 100%.

Також необхідно відмітити, що доля громадян, які мають поліси добровільного медичного страхування в Україні протягом всього досліджуваного періоду не перевищувала позначки у 6%, тому цей ринок є дуже перспективним, а концентрація ринку висока, страхові платежі зосереджені в руках найбільший страховиків.

Висновки. Отже, страховий ринок України розвивається, але перспективи його зростання ще досить високі. На шляху свого розвитку страховий ринок зустрічається з низкою проблем, серед яких ризиковий рівень страхової культури та обізнаності населення в наявних страхових продуктах в Україні, тому випадки шахрайства та порушення і правил страхування з обох сторін як страховика так і страхувальника мають місце. З огляду на це маркетингові підрозділи страхових компаній мають проводити навчальні та інформаційні заходи для наявних та потенційних клієнтів, інформувати населення за допомогою засобів масової інформації. Також існують проблеми з кількістю висококваліфікованих

А. Сабірова, асистент.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

МАРКЕТИНГОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СТРАХОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ

Исследовано современное состояние страхового рынка Украины в посткризисный период, проведено сравнение с докризисным. Рассмотрены основные тенденции развития страхового рынка. Исследованы показатели страховых премий, страховых выплат и уровня страховых выплат среди ТОП 10 страховых компаний по видам страхования.

Ключевые слова: страховой рынок, страховой маркетинг, страховая премия, страховая выплата.

A. Sabirova, assistant
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

MARKETING CHARACTERISTICS OF INSURANCE MARKET IN UKRAINE

The current state of the insurance market of Ukraine in the post-crisis period, by comparison with the pre-crisis was investigated in the paper. The insurance market in the pre-crisis period grew rapidly, but was unable to withstand the economic crisis and suffered a crushing blow. The economic crisis of 2008-2009 led to a decrease of the demand for financial services in general and insurance services in particular. The lack of development of the insurance market created high barriers for responding and adapting to changes that occurred during the crisis.

Keywords: insurance market, insurance marketing, insurance premium, insurance payment.

УДК 368.914
JEL G23, H55

Г. Хемій, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

В статті проаналізовано стан системи державного пенсійного страхування України. Виявлено місце головного фінансового інституту – Пенсійного фонду України та визначено основні аспекти неефективності формування його фінансових ресурсів. З урахуванням цього сформульовано пропозиції щодо основних шляхів подальшого реформування пенсійної системи шляхом забезпечення фінансової стійкості інститутів системи державного пенсійного страхування України.

Ключові слова: пенсійне страхування; система державного пенсійного страхування; пенсійна система; Пенсійний фонд України; фінансова стійкість.

Постановка проблеми. Пенсійне страхування – база і одна з найважливіших соціальних гарантій, яка безпосередньо стосується інтересів непрацездатного населення,

що мають сучасні теоретичні знання, практичні навички та достатній досвід.

Не слід забувати про загальнодержавні проблеми, що затримують розвиток страхового ринку такі, як політична та економічна нестабільність, низький рівень платоспроможності населення, відсутність ефективної законодавчої бази.

Список використаної літератури

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України 2007-2012 рр. [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [сайт]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>.
2. Журавка О.С. Вплив іноземного капіталу на розвиток страхового ринку України // Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету "Наука й економіка". – 2008. – №1 (9). – С.277–286.
3. Чеберяко О. В. Сегментація страхового ринку // Вісник Київського університету. Серія: Економіка. – 2007. – Вип. 94-95. – С. 80 – 83.
4. Онищенко В.П. Рівень страхових виплат як показник розвитку страхового ринку України / В.П. Онищенко, О.В. Клімчук // Вісник Чернівецького державного технологічного університету. – 2010. – № 43. – С. 156–163.
5. Рейтинги страхових компаній України [Електронний ресурс] // Фортіншурер: [сайт]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/ratings/nonlife>.
6. Базилюк В.Д. Новітні тенденції та протиріччя на страховому ринку України // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2012. – № 133. – С. 5-8.
7. Гаманкова О.О. Страховий ринок України у глобальному страховому просторі / О.О. Гаманкова, В. К. Хлівний // Фінанси України. – 2012. – №5. – С. 58-67.
8. Павленко О. Український страховий ринок: можливості фінансування росту // Фінансовий ринок України. – 2009. – №3. – С.11-12.
9. Пікус Р.В. Теорія та практика гіпотези ефективного ринку / Р.В. Пікус, А.О. Ігнатюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". – 2013. – № 135. – С. 5-7.
10. Ротова Т.А. Страхування: [Навчальний посібник] / Т.А. Ротова – К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2006. – 334 с.
11. Соболь Р.Г. Формування й становлення страхового ринку в Україні // Державне будівництво. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/1/07.pdf>

Надійшла до редакції 04.02.14

а опосередковано торкається і всього працюючого населення будь-якої країни. Кожна держава має реалізувати перелік функцій, серед яких захисна функція грома-